

Malmö den 21 november 2014

Utbildningsdepartementet

103 33 Stockholm

Diarienummer U2014/5177/S - Promemoria Internationella skolor

Handelskammaren har tagit del av ovanstående promemoria och vill framföra följande.

Sammanfattning

- Frågan är större än en ren utbildningsfråga. Goda villkor för internationella skolor är ett måste om Sverige skall vara aktuellt för internationella etableringar. Ett så brett utbud som möjligt av förskolor och grundskolor är ett viktigt mål för svensk näringspolitik
- Förskolorna behöver också tydligare mer tillåtande regelverk. Idag är det otydligt. I Malmö har två internationella skolor nekats expansion av förskoleverksamhet med hänvisning till språklagen. Det orsakar problem för internationella investeringar.
- Vem som är målgruppen för internationella skolor bör i första hand vara en fråga för skolor och föräldrar.
- Promemorians syn på elevavgifter tycks inte förstå villkoren för verksamheten som behöver kunna hantera kortsiktiga variationer i elevunderlag trots att personalen, den största kostnaden, måste hämtas från en internationell arbetsmarknad. Möjligheten att ta ut avgifter bör ta hänsyn till mål om behov av utbud. Skolor bör få Anmälningavgifter bör kvarstå.

Internationella skolor ett baskrav för internationella investeringar

Det är idag ett grundläggande baskrav för städer och nationer som vill ha exportföretag och internationellt näringsliv närvarande att erbjuda god tillgång till internationella skolor. Att inte erbjuda generösa villkor att bedriva internationella skolor och förskolor är närmast att betrakta som ett handelshinder och i varje fall i praktiken ett sätt att strypa intresset för att placera verksamhet och företag med internationell avsättning i Sverige.

Svenska sidan av Öresundsregionen, i synnerhet Malmö, upplever ett ökat antal etableringar av internationell verksamhet. Detta drivs av tillgången på internationellt flyg, logistiska fördelar och en kraftigt expanderande lokal marknad för arbete, boende och fritid i hela regionen. Vi förväntar oss att dessa fördelar kommer att förstärkas bland annat genom investeringar i infrastruktur i Danmark och Tyskland och satsningar som ESS. Denna har ofta som alternativ att placera sig på danska sidan Öresund två mil västerut. En parameter i valet är

tillgången på internationella förskolor och skolor. Vi har därför haft anledning att studera frågan mer ingående.

Vi vill därför uppmärksamma på ett antal förhållanden som är väsentliga i sammanhanget. Det handlar om förskoleverksamhet och om målgrupp och finansiering av internationella skolor.

I synnerhet är det av yttersta vikt att villkoren också för internationell förskoleverksamhet inkluderas i arbetet med att förtydliga och förenkla villkoren för att driva internationell skolverksamhet.

Om målgruppen och språkfrågan

Utgångspunkten för hela resonemanget kring internationella skolor och förskolor är att behovet av internationella rekryteringar ökar. Detta gäller både de traditionella större företagen men i ökande grad också mindre och yngre bolag. Arbetspråket är nästan alltid engelska i den här typen av verksamhet och det är också engelska som oftast efterfrågas vad gäller behov av skola och förskola till denna typ av personal som idag hämtas ur en mycket bred grupp.

Det är en grupp som har

- många olika modersmål, från de stora europeiska till exempelvis asiatiska, men likväl efterfrågar skola på engelska för sina barn. Det är inte sällan svenska medborgare som är i början av en kommande internationell karriär.
- Det förekommer inte sällan att föräldrar har olika modersmål och delvis kommunicerar på engelska hemma som ett fungerande gemensamt språk.
- Föräldrarna har ofta krav på att barnen skall fullfölja en hel skolgång i internationell miljö. Detta hänger samman med att de inte räknar med att återvända till hemlandet, utan andra "tredjeländer".

Internationella skolor efterlyses även av par som bott utomlands där den ena föräldern är svensk och barnen behärskar svenska väl och som skall avsluta en utbildning eller kanske tillbringa några år i Sverige och sedan återvända. Svensk grundskola är idag inte alltid kompatibel med jämförbara skolor i andra länder i dessa fall. Många uppfattar det som att det enkelt att flytta in barn i svensk skola när man kommer utifrån, men svårare att sedan flytta ut igen eftersom barnen då hamnat efter i kärnämnen.

Den definition av målgruppen som anges i promemorian är därför betydligt mer aktuell och relevant än den som ersätts. Det går dock att tänka sig ännu mer inkluderande definitioner där man i enlighet med FNs rättighetsstadga helt enkelt överlåter behovsdefinitionen åt föräldrarna. Så länge övriga krav på tillsyn av skolorna är uppfyllda vore detta en praktisk möjlighet.

Även förskolan behöver tydligare regelverk

I promemorian berörs dock inte alla förskolor. Vi vill ändå påpeka att den definition av språk som anges i skollagens kap 8 §10 och som måste anses vara tillämplig för internationella förskolor inte är lika otvetydig som promemorians förslag kring internationella skolor. Den talar enbart om modersmål. Internationella förskolor har dock exakt samma målgrupp som beskrivs ovan, där engelska i strikt mening inte alltid är ett modersmål i snävare mening. Förskolor där åtminstone engelska är huvudspråk och kompletteras med svenska måste vara en uttrycklig möjlighet.

Det bör göras ytterligare förtydligande att språklagen inte utgör hinder för internationell skolverksamhet eller förskoleverksamhet. I Malmö stad har språklagen åberopats som skäl att inte bevilja förskoleverksamhet om svenska inte anges som huvudspråk. Det är dock svårt att tänka sig internationella skolor eller förskolor med svenska som huvudspråk.

Detta är relevant för utredningen av internationella skolor eftersom många som vistas i Sverige på begränsad tid har behov av både förskola och skola. Beslut i Malmö stad har visat att det inte är otvetydigt tillåtet att bedriva internationella förskolor i Sverige (med hänvisning till att kommunen inte anser att den beskrivs ha svenska som huvudspråk). Detta påverkar det underlaget för internationella skolor.

Om elevavgifter

Utredningen föreslår att möjligheten att ta ut avgifter begränsas. Detta bör dock vara en fråga mellan skola och elevernas målsmän. Den viktigaste anledningen till behov av avgifter är att det kostar mer att driva internationella skolor, varav den enskilt största posten är att lärare och annan personal i denna typ av skolor möter en annan alternativintäkt och alternativkostnad än lärare och personal vid svenska skolor, vilket verkar undervärderas i promemorian. Även anmälningsavgifter har rimlighet i synnerhet så länge som svenska myndigheter har synpunkter på målgruppens utseende vilket givetvis innebär kostnader för att undersöka ansökanden. Denna verksamhet kan exempelvis behöva hanteras av personal med internationell erfarenhet, som nämns ovan, och som har erfarenhet av att hantera föräldrar i målgruppen och känner till deras behov över hela barnens utbildningsförlopp även sedan de lämnar Sverige. Det är också så att den typ av kompensation för språk eller särskilt stöd som i teorin inryms i skolpengssystem inte alltid faller ut som avsett i praktiken. Det kan exempelvis vara förknippat med stor tidsutdräkt och höga administrativa kostnader.

Det bör också noteras att även kommunala skolor möter dessa kostnader om de erbjuder en fullgod internationell skola. Att kommunerna inte skall kunna ta elevavgifter innebär så då fall att andra skolor i kommunerna skall korssubventionera den internationella skolverksamheten, eller att den riskerar att erbjuda lägre kvalitet. Inget av dessa alternativ är attraktivt på lång eller kort sikt.

Utbudsvolymen på internationella skolor och förskolor är i förhållande till hela skolsystemet liten. Förr var det vanligt att företag fick bära hela kostanden själv och ibland tvingades driva

verksamheten i egen regi. Men nu börjar det utvecklas ett utbud som är stabilt och som kan förväntas växa en hel del. Skolornas möjlighet att finansiera sig är viktigt för näringslivet som helhet så att en marknad kan stå på egna ben och leverera god kvalitet. Även om det alltid är angeläget att hålla nere kostnader är detta en viktig dimension när avgifterna diskuteras.

Därmed inte sagt att avgifterna nödvändigtvis skall sättas helt fritt utan möjlighet till extern skälighetsprövning, men det är viktigt att regelverket tar full hänsyn till faktiska kostnader så att skolor i praktiken kan erbjuda den kvalitet som målgruppen efterfrågar. Det effektivaste sättet att skapa en prispild som närmar sig faktiska kostnader är ett regelverk som uppmuntrar ett utbud som medger alternativ för elevernas målsmän.

SYDSVENSKA INDUSTRI- OCH HANDELSKAMMAREN

Per Tryding, vVD

Per.tryding@handelskammaren.com